

NACZELNA IZBA PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych

NIPiP-NRPiP-OIE.060.210.2016

Warszawa, dnia 14.06.2016r.

Pani
Halina Nowik
Przewodnicząca Okręgowej Rady
Pielęgniarek i Położnych w
Elblągu

Szanowna Pani Przewodnicząca,

W związku z wnioskiem złożonym na ostatnim posiedzeniu Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych w sprawie wydania opinii prawnej dotyczącej możliwości zatrudnienia ratowników medycznych w podmiotach leczniczych i realizowania przez nich świadczeń medycznych poza systemem ratownictwa medycznego przekazuję poniżej opinię radcy prawnego NIPiP dotyczącą ww. kwestii.

W trybie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (t. jedn. Dz. U z 2013 r. poz. 757 z późn. zm.) – dalej uprm, obecnie wykonywanie zawodu ratownika medycznego polega na realizacji zadań zawodowych, w szczególności na:

- 1) udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w tym medycznych czynności ratunkowych udzielanych samodzielnie lub pod nadzorem lekarza,
- 2) zabezpieczeniu osób znajdujących się w miejscu zdarzenia oraz podejmowaniu działań zapobiegających zwiększeniu liczby osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego,
- 3) transportowaniu osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego,
- 4) udzielaniu wsparcia psychicznego w sytuacji powodującej stan nagłego zagrożenia zdrowotnego,
- 5) edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Powyższe wyliczenie zadań ratownika medycznego ma charakter katalogu otwartego (wyliczenie: „w szczególności”). Należy więc rozumieć, że teraz ratownik może wykonywać także inne, niż wymienione w art. 11 uprm czynności zawodowe. Zgodnie z ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. o *działalności leczniczej* – dalej udl – działalność lecznicza polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 10 udl świadczenia zdrowotne są to działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania.

12 maja 2016r. weszło w życie nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2016 w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (Dz. U z 2016 r. poz. 587) - dalej rozporządzenie. Przedmiotowy akt prawny określa szczegółowy zakres:

- 1) medycznych czynności ratunkowych, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego samodzielnie lub pod nadzorem lekarza systemu,
- 2) świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego samodzielnie lub na zlecenie.

Medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego samodzielnie, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia, medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego pod nadzorem lekarza systemu - załącznik nr 2, załącznik nr 3 - świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego samodzielnie, świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego na zlecenie - załącznik nr 4.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia ratownik medyczny może samodzielnie dokonywać medycznych czynności ratunkowych takich jak: ocena stanu pacjenta, układanie pacjenta w pozycji właściwej dla stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń, podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej zgodnie z aktualną wiedzą medyczną, bezprzryadowe przywracanie drożności dróg oddechowych, przrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych, odsysanie dróg oddechowych, podjęcie tlenoterapii czynnej lub wspomagania oddechu lub sztucznej wentylacji płuc metodami bezprzryadowymi i przrządowymi z użyciem tlenu lub powietrza, w tym z użyciem respiratora, wykonanie intubacji dotchawiczej i prowadzenie wentylacji nieinwazyjnej w nagłym zatrzymaniu krążenia, wykonanie defibrylacji manualnej na podstawie EKG lub zapisu kardiomonitora, wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej, wykonanie przezskórnej elektrostymulacji serca w bradyarytmiiach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie, wykonanie kardiowersji w tachyarytmiiach w przypadku pacjentów niestabilnych hemodynamicznie, wykonanie i ocena zapisu EKG, monitorowanie czynności układu oddechowego, monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi, wykonanie kaniulacji żył obwodowych oraz żyły szyjnej zewnętrznej, wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu, podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, doustną, podjęzykową, wziewną, dotchawiczą, doodbytniczą oraz doszpikową, odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej, oznaczanie parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu, opatrywanie ran, tamowanie krwawień zewnętrznych, unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń, unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego, przyjęcie porodu, wykonanie segregacji medycznej pierwotnej i wtórnej, przygotowanie pacjenta do transportu i opieka medyczna podczas transportu, wykonanie pomiaru temperatury głębokiej a także podawanie leków wymienionych w tabeli w załączniku nr 1 do rozporządzenia

W świetle załącznika nr 2 do rozporządzenia pod nadzorem lekarza systemu ratownik medyczny może wykonywać poniższe medyczne czynności ratunkowe:

1. Medyczne czynności ratunkowe wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia

2. Wykonanie intubacji dotchawiczej z użyciem środków zwiotczających.
3. Cewnikowanie pęcherza moczowego.
4. Zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka, po zabezpieczeniu drożności dróg oddechowych.
5. Asystowanie przy innych medycznych czynnościach ratunkowych, niewymienionych w załączniku nr 1 do rozporządzenia
6. Podawanie leków.

Określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane samodzielnie przez ratownika medycznego obejmują 39 rodzajów czynności. Większość ich jest analogiczna z wymienionymi w załączniku nr 1 rozporządzenia oraz obejmują inne rodzaje czynności takie jak: pobieranie krwi żyłnej i włóścikowej do badań diagnostycznych oraz cewnikowanie pęcherza moczowego. Załącznik nr 4 do rozporządzenia wymienia świadczenia zdrowotne inne niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego na zlecenie i obejmują one:

1. Świadczenia zdrowotne wymienione w załącznikach nr 1-3 do rozporządzenia
2. Asystowanie przy drobnych zabiegach chirurgicznych.

W uprzednio obowiązującym rozporządzeniu z 2006 roku zawód ratownika medycznego był związany z wykonywaniem medycznych czynności ratunkowych w systemie państwowego ratownictwa medycznego. Rozporządzenie zawierało jedynie wykazy medycznych czynności ratunkowych, wykonywanych przez ratownika medycznego samodzielnych i pod nadzorem lekarza systemu, nie zawierało jak obecnie wykazów innych czynności niż medyczne czynności ratunkowe. Teraz istnieje możliwość wykonywania zawodu ratownika medycznego także poza system państwowego ratownictwa medycznego, w tym na innych niż SOR oddziałach szpitalnych.

W świetle powyższych zmian legislacyjnych ratownik medyczny ma prawo wykonywać jedynie czynności określone w załącznikach do ww. rozporządzenia. Niektóre z określonych w rozporządzeniu czynności ratownik może wykonywać pod nadzorem lekarza systemu. Lekarz systemu to zgodnie z uprm, lekarz posiadający tytuł specjalisty w dziedzinie medycyny ratunkowej albo lekarz, który ukończył co najmniej drugi rok specjalizacji w dziedzinie medycyny ratunkowej. Do dnia 31 grudnia 2020 r. lekarzem systemu może być lekarz posiadający: specjalizację lub tytuł specjalisty albo który ukończył co najmniej drugi rok specjalizacji w dziedzinie: anestezjologii i intensywnej terapii, chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej, chirurgii dziecięcej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, ortopedii i traumatologii lub pediatrii albo 3000 godzin w wykonywaniu zawodu lekarza w szpitalnym oddziale ratunkowym, zespole ratownictwa medycznego, lotniczym zespole ratownictwa medycznego lub izbie przyjęć szpitala.

Obecne brzmienie art. 11 ust. 3 uprm zawiera wyliczenie podmiotów, w jakich podmiotach ratownik medyczny może wykonywać swój zawód. Może on wykonywać swe zadania zawodowe w podmiotach leczniczych w rozumieniu udl. Podmioty lecznicze wraz

z praktykami zawodowymi lekarzy lub pielęgniarek należą do szerszej kategorii ustawowej, tj.: podmiotów wykonujących działalność leczniczą, zgodnie z art. 4 udl, tj.:

1. przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej (np. spółki prawa handlowego),
2. samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
3. jednostki budżetowe, w tym państwowe jednostki budżetowe tworzone i nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Ministra Sprawiedliwości lub Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
4. instytuty badawcze,
5. fundacje i stowarzyszenia, których celem statutowym jest wykonywanie zadań w zakresie ochrony zdrowia i których statut dopuszcza prowadzenie działalności leczniczej oraz posiadające osobowość prawną jednostki organizacyjne stowarzyszeń,
6. osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania,
7. jednostki wojskowe (od lipca 2015) – w zakresie, w jakim wykonują działalność leczniczą.

Poza podmiotami leczniczymi ratownicy medyczni mogą wykonywać swoje czynności zawodowe w ramach różnych podmiotów poza systemem ratownictwa. Ratownik medyczny może wykonywać swój zawód także w ramach: ratownictwa górskiego i narciarskiego, ratownictwa wodnego oraz ratownictwa górniczego, morskiej służby poszukiwania i ratownictwa. Poza podmiotami/sferami wyżej przedstawionymi ratownik medyczny może wykonywać swój zawód także:

1. w jednostkach podległych Ministrowi Obrony Narodowej niebędących podmiotami leczniczymi,
2. w jednostkach ochrony przeciwpożarowej włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w zakresie ćwiczeń, szkoleń oraz działań w strefie zagrożenia,
3. na lotniskach,
4. w ramach podmiotu leczniczego wykonując zadania z zakresu zabezpieczenia medycznego imprezy masowej,
5. w ramach wykonywania transportu sanitarnego,
6. w izbach wytrzeźwień,
7. na stanowisku dyspozytora medycznego.

Za wykonywanie zawodu ratownika medycznego uważa się również:

1. nauczanie zawodu ratownika medycznego oraz wykonywanie pracy na rzecz doskonalenia zawodowego ratowników medycznych i dyspozytorów medycznych,
2. organizowanie i prowadzenie zajęć z zakresu pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz medycznych czynności ratunkowych,
3. prowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych w zakresie ratownictwa medycznego;

4. kierowanie i zarządzanie:
  - a) ratownikami medycznymi,
  - b) dyspozytorami medycznymi;
5. zatrudnienie lub pełnienie służby na stanowiskach administracyjnych, na których wykonuje się czynności związane z przygotowaniem, organizowaniem lub nadzorem nad udzielaniem świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego.

Obecnie obowiązujące regulacje prawne znacząco zatem poszerzyły zakres uprawnień zawodowych ratowników medycznych oraz rodzaj podmiotów i miejsc, gdzie mogą wykonywać swój zawód, bez ograniczeń do państwowego systemu ratownictwa medycznego.

Z poważaniem

Mariola Łodzińska

Mariola Łodzińska

Wiceprezes NRPiP